

Laurikka, Annu

Research Report

Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa

ETLA Report, No. 141

Provided in Cooperation with:

The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA), Helsinki

Suggested Citation: Laurikka, Annu (2023) : Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa, ETLA Report, No. 141, The Research Institute of the Finnish Economy (ETLA), Helsinki

This Version is available at:

<https://hdl.handle.net/10419/295137>

Standard-Nutzungsbedingungen:

Die Dokumente auf EconStor dürfen zu eigenen wissenschaftlichen Zwecken und zum Privatgebrauch gespeichert und kopiert werden.

Sie dürfen die Dokumente nicht für öffentliche oder kommerzielle Zwecke vervielfältigen, öffentlich ausstellen, öffentlich zugänglich machen, vertreiben oder anderweitig nutzen.

Sofern die Verfasser die Dokumente unter Open-Content-Lizenzen (insbesondere CC-Lizenzen) zur Verfügung gestellt haben sollten, gelten abweichend von diesen Nutzungsbedingungen die in der dort genannten Lizenz gewährten Nutzungsrechte.

Terms of use:

Documents in EconStor may be saved and copied for your personal and scholarly purposes.

You are not to copy documents for public or commercial purposes, to exhibit the documents publicly, to make them publicly available on the internet, or to distribute or otherwise use the documents in public.

If the documents have been made available under an Open Content Licence (especially Creative Commons Licences), you may exercise further usage rights as specified in the indicated licence.

Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa

Annu Laurikka

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos
annu.laurikka@etla.fi

Suosittelava lähdeviittaus:

Laurikka, Annu (13.11.2023). ”Yrityskokodynamiikka ja kasvun esteet Suomessa”. ETLA Raportti No 141.
<https://pub.etla.fi/ETLA-Raportit-Reports-141.pdf>

Tiivistelmä

Raportissa tarkastellaan yritysten kasvua sekä kasvun esteiden ja yritys-koon välistä suhdetta. Selvitämme, miten suomalaiset yritykset ovat liikkuneet kokoluokkien välillä vuosina 2008–2020 muodostamalla yritys-kokoluokat sekä henkilöstömäärän että liikevaihdon avulla. Lisäksi tutkitaan, millaisia kasvun esteitä yritykset kohtaavat ja onko kasvun esteillä eroja eri yritys-kokoluokkien välillä.

Tulosten mukaan yritykset siirtyvät ennemminkin pienempään kokoluokkaan kuin kasvavat suurempaan. Valtaosa yrityksistä kuitenkin pysyy samassa kokoluokassa sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelujaksoilla. Raskas sääntely ja halu välttää velkaantumista ovat yleisimmät yritysten kokemat esteet kasvuille. Yrityskokojen välillä löytyi kuitenkin joitain eroja. Kaikista pienimmät mikroyritykset kokevat suurempia yritys-siä todennäköisemmin kasvun esteitä, koska haluavat välttää velkaantumista tai koska heillä on puutteita myynnissä ja markkinoinnissa. Pk-yritykset kohtaavat mikroyrityksiä useammin kasvun esteitä kilpailijoita korkeamman kustannustason takia. Vähiten kasvun esteitä kohdattiin Mittelstand-yrityskokoluokassa.

Abstract

Company Size Dynamics and Growth Barriers Among Finnish Companies

The report examines the dynamics of company size classes in Finland and the relationship between growth barriers and company size. It investigates how Finnish companies have moved between different company size categories from 2008 to 2020, categorizing them based on both the number of employees and revenue. The study also explores growth barriers and whether companies of different sizes face different barriers.

The results suggest that companies are more likely to shrink to a smaller size category rather than to grow into a larger one. However, most companies remain in the same size category during both the three-year and five-year observation periods. Heavy regulations and a desire to avoid debt are the most common barriers to growth experienced by companies. Statistically significant differences between size categories were observed for seven growth barriers. The smallest micro-enterprises are more likely to experience growth barriers compared to larger companies, either because they want to avoid taking on debt or because they have deficiencies in sales and marketing. Small and medium-sized enterprises (SMEs) encounter growth barriers more frequently than micro-enterprises due to higher cost levels compared to competitors. The fewest growth obstacles were encountered in the Mittelstand company size category.

KTM **Annu Laurikka** on Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen tutkimusassistentti.

M.Sc. (Econ.) **Annu Laurikka** is a Research Assistant at ETLA Economic Research.

Kiitokset: Tämä tutkimus on tehty osana Business Finlandin rahoittamaa laajempaa tutkimuskokonaisuutta Suomen houkuttelevuudesta. Haluan kiittää Business Finlandia hankkeen rahoituksesta. Kiitän myös Jyrki Ali-Yrkköä ohjauksesta ja Mika Pajarista aineistoihin liittyvästä työstä.

Acknowledgements: Financial support from Business Finland is gratefully acknowledged. This study is part of larger project called "The Attractiveness of Finland as a Location for Productive Companies and Talented People". I also want to thank Jyrki Ali-Yrkkö and Mika Pajarinen for their contribution.

Avainsanat: Yrityskoko, Yrityskokodynamiikka, Kasvu, Kokoluokka, Kasvun este

Keywords: Company size, Company size dynamics, Growth, Growth barrier

JEL: L11, L20, L21, L25, D22

Sisällys

1 Johdanto	4
2 Katsaus aiempaan kirjallisuuteen	4
3 Yrityskokodynamiikka	5
3.1 Suomalaiset yritykset kokoluokittain	5
3.2 Yritysten siirtymät kokoluokasta toiseen.....	7
4 Kasvun esteet	9
5 Lopuksi	12
5.1 Yritykset siirtyvät useammin pienempään kuin suurempaan kokoluokkaan.....	12
5.2 Pienet yritykset kokevat erilaisia kasvun esteitä kuin suuret.....	13
Viitteet	14
Kirjallisuus	14
Liitteet	16
Uudet ja poistuvat yritykset	16
Muut liitteet.....	18

1 Johdanto

Kasvatko suomalaiset yritykset? Entä mitkä tekijät estävät yrityksiä kasvamasta ja onko eri kokoisilla yrityksillä erilaisia kasvun esteitä? Yritysten kasvu ja sen tarve tuottavuuden kasvun näkökulmasta on keskeinen teema talouspoliittisessa keskustelussa. Yritysten kasvun esteet jaetaan usein karkeasti kahteen kategoriaan: ulkoiset ja sisäiset kasvun esteet. Ulkoisilla kasvun esteillä tarkoitetaan yrityksen ulkopuolelta tulevia tekijöitä, kuten sääntelyä tai kilpailua, ja sisäisillä kasvun esteillä tekijöitä, jotka tulevat yrityksen sisältä, kuten esimerkiksi yrityksen kapasiteetti, resurssit ja työntekijöiden osaaminen.

Useat tutkimukset osoittavat, että ominaispiireiltään erilaiset yritykset kohtaavat erilaisia kasvun esteitä. On luontevaa myös ajatella, että eri kokoisilla yrityksillä olisi erilaisia kasvun esteitä. Siinä missä pieni yritys saattaisi kamppailla rahoituksen saatavuuden kanssa, voi suurella yrityksellä este kasvulle olla ennemminkin esimerkiksi lisääntynyt sääntely. Yrityskoon ja kasvun esteiden yhteyttä käsittelevää tutkimuskirjallisuutta on kuitenkin melko vähän.

Tässä raportissa tarjotaan katsaus suomalaisten yritysten kokoluokkiin ja niiden dynamiikkaan sekä pureudutaan eri kokoluokkien kohtaamiin kasvun esteisiin. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa määritellään yrityskokoluokat ja tarkastellaan, missä määrin yritykset liikkuvat kokoluokkien välillä. Kuinka yleistä on kasvaa mikroyrityksestä pienyritykseksi tai päinvastoin pienentyä keskisuuresta yrityksestä pieneksi yritykseksi? Siirtymiä tarkastellaan mittaamalla yrityskokoa sekä henkilöstömäärällä että liikevaihdolla Tilastokeskuksen yritysrekisteriaineistoa vuosilta 2008–2020 hyödyntäen.

Siirtymät suurempaan yrityskokoluokkaan näyttävät olleen melko harvinaisia. Kuvailevan analyysin tulosten mukaan Suomessa vuosina 2008–2020 on ollut yleisempää kutistua ennemminkin pienempään kokoluokkaan. Tästä herääkin kysymys raportin toiseen osaan: Miksi yritykset eivät kasva suurempaan kokoluokkaan? Mikä estää yritysten kasvua? Toisessa osassa tarkastellaan kasvun esteitä sekä yrityksen kokoluokan ja kasvun esteiden yhteyttä Etlan vuonna 2015 keräämän yritys-kyselyaineiston avulla.

2 Katsaus aiempaan kirjallisuuteen

Vaikka yritysten kasvua tutkivaa kirjallisuutta onkin kattavasti, niin tutkimusta yritysten siirtymisistä kokoluokasta toiseen löytyy vain niukasti. Moni yrityskokoa ja yritysdynamiikkaa käsittelevä tutkimus pohjaa yritykseen testata Gibratin lakia. Gibratin laki (Gibrat, 1931) esittää, että yrityksen kasvu on riippumaton sen koosta. Kuitenkin myöhemmin useat tutkimukset ovat kumonnet tämän, ja yrityksen kasvun on todettu riippuvan negatiivisesti yrityskoosta etenkin kehittyneissä maissa (Audretsch ym., 2004; Calvo, 2006; Caves, 1998; Dunne & Hughes, 1994; Laitinen, 1999; Teruel, 2010).

Yllä mainittua kokoluokkadynamiikkaa on Suomessa tutkinut Laitinen (1999). Laitinen tarkasteli Gibratin lain paikkansapitävyyttä suomalaisella 500 yrityksen aineistolla siirtymämatriisien avulla. Tulosten mukaan siirtymät pienestä yrityskoosta hieman suurempaan luokkaan olivat yleisempiä kuin siirtymät suurempien kokoluokkien välillä. Samanlaisia siirtymämatriisilla tarkasteltuja siirtymiä kokoluokkien välillä ovat tutkineet myös Bigsten ja Gebreyesus (2007) etiopialaisella teollisuusyritysaineistolla.

Giannoulakis ja Sakellaris (2021) tutkivat yrityksen koon ja yrityksen iän suhdetta yrityksen kasvunopeuteen ja selviytymiseen kreikkalaisella yritysaineistolla vuosina 1999–2014. Heidän mukaansa yrityskoon ja kasvun suhteeseen vaikuttaa merkittävästi se, mitataanko yrityksen koko ja kasvu sen henkilöstömäärällä vai myynnin volyyminä. Kun kokoa ja kasvua mitattiin myynnillä ja kontrolloitiin yrityksen iän suhteen, löysivät he vahvan negatiivisen riippuvuuden yrityskoon ja kasvun välillä. Samanlaisia tuloksia ovat saaneet aiemmin myös esimerkiksi Bentzen ym. (2012) ja Yasuda (2005).

Tilanne oli taas päinvastainen, kun yrityksen kokoa ja kasvua mitattiin henkilöstömäärällä. Tällöin yrityskoon ja kasvun suhde oli positiivinen eli henkilöstömäärältään suuremmat yritykset kasvoivat henkilöstömäärältään pieniä yrityksiä enemmän. Kasvu oli kiihtyvää erityisesti pienempien yrityskokoluokkien välillä. Suurempiin yrityskokoluokkiin siirryttäessä kasvu on positiivista, mutta ei niin voimakasta kuin pienissä kokoluokissa (Giannoula-

kis & Sakellaris, 2021). Myös Haltiwanger ym. (2013) saivat samanlaisia tuloksia yhdysvaltalaisella aineistolla. Toisaalta he totesivat myös, että toisenlaisella keskimääräisiin henkilöstömääriin perustuvalla kasvun mitaustekniikalla yrityksen koolla ja sen kasvuvauhdilla ei ollut systemaattista yhteyttä.

Tässä raportissa tutkitaan myös kasvun esteiden ja yrityskoon yhteyttä. Kirjallisuudessa esitetään, että siihen, millaisia kasvun esteitä yritys kokee, vaikuttavat pitkälti yrityksen omat ominaisuudet (Coad & Tamvada, 2012; Lee, 2013) sekä toimintaympäristö (Henrekson & Johansson, 1998). Tältä osin raportin analyysi pohjaa Karlssonin (2021) tutkimukseen kasvun esteiden ja yrityskoon suhteesta ruotsalaisella yritysaineistolla. Kasvun esteinä käytetään samantyyliä yritysten edustajien kyselytulosten vastauksia liittyen kilpailuun, rahoitukseen ja työvoimaan kuin tämänkin raportin analyysissä. Tutkimuksessa todetaan kasvun esteiden olevan erilaisia eri kokoluokille. Pienemmät yritykset kohtaavat enemmän esteitä rahoituksen kanssa, kun taas suurempien yritysten haasteet liittyvät markkinoiden kilpailutilanteeseen ja työntekijöiden palkkaamiseen. Myös Angelini ja Generale (2008) esittävät, että kasvun esteinä rahoitusrajoitteita kokevat yritykset ovat keskimäärin pienempiä.

Meisenzahl (2016) myös on tutkinut yrityskoon ja kasvun rajoitusten yhteyttä. Hänen mukaansa yritysten kohtaamat taloudelliset rajoitteet vaikuttavat yritysten henkilöstömäärän kasvuun. Ne yritykset, joilla ei ollut käytössä ulkoista rahoitusta olivat merkittävästi pienempiä kuin yritykset, joilla oli pääsy ulkoiseen rahoitukseen. Nämä ilman ulkoista rahoitusta jääneet yritykset myös palkkasivat vuosittain 3,5 % vähemmän työntekijöitä rahoitusta saaneisiin verrattuna.

Yritysten kasvuun liittyvässä tutkimuksessa tulee kuitenkin kiinnittää huomiota siihen, miten yrityksen koko määritetään. Yrityksen koko määritetään tutkimuksissa monilla eri tavoilla, eikä tutkimustuloksia voi tämän takia aina verrata toisiinsa. Yleistä kirjallisuudessa on määrittää yrityksen koko useamman mittarin avulla käyttäen sekä henkilöstömäärää että liikevaihtoa (esim. Meisenzahl, 2016), kuten tässäkin raportissa tehdään.

3 Yrityskokodynamiikka

3.1 Suomalaiset yritykset kokoluokittain

Valtaosa suomalaisista yrityksistä on pieniä, alle 10 henkilöä työllistäviä. Vuosina 2008–2020 näitä niin kutsuttuja mikroyrityksiä oli Suomen yritys kentästä miltei 95 %. Keskimäärin mikroyritykset ovat kyseisinä vuosina työllistäneet 1–2 henkilöä. Suurempia yrityksiä on taas merkittävästi paljon vähemmän. Yli 50 työntekijän yrityksiä on vain noin 1 % kaikista yrityksistä. Vuosien 2008–2020 välillä kokoluokkien suhteellisissa suuruuksissa ei ole nähtävissä erityistä vaihtelua. Analyysissä käytettävät kokoluokat pohjautuvat Euroopan komission (2003) kokoluokkamäärittelyyn yrityksen henkilöstömäärän mukaan. Tästä määrittelytavasta poiketen tässä raportissa on myös ylimääräinen kokoluokka: 250–499 henkilön Mittelstand-yritys (taulukko 1).¹

Vuosina 2008–2020 jokaisessa kokoluokassa yli puolet yrityksistä on palvelualan yrityksiä. Alkutuotantoa tehdään pääasiassa mikroyrityksissä, joista hieman yli 20 % on alkutuottajia ja toinen vajaa 20 % teollisuuden alan yrityksiä. Yli 10 hengen yritykset ovat pääasiassa palvelu- tai teollisuuden aloilla.

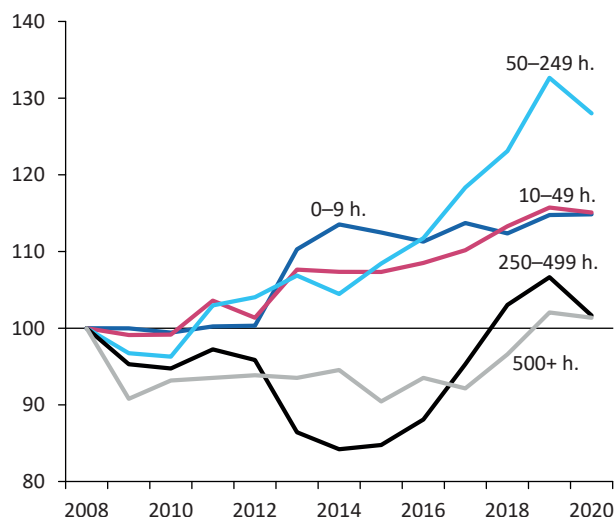
Mikroyritysten, pienyritysten ja keskisuurten yritysten määrä on kasvanut 2010-luvulla (kuvio 1). Keskisuurten yritysten määrä on lisääntynyt eniten: 28 % vuoteen 2008 verrattuna. Mikroyritysten ja pienyritysten määrä on taas kasvanut noin 15 % vuoteen 2020 mennessä perusvuoteen 2008 verrattuna. Yritysten määrät suuremmissa yrityskokoluokissa (Mittelstand & suuryritykset) vähenivät vuoden 2008 jälkeen, mutta vuoteen 2020 mennessä palasivat vuoden 2008 tasolle.

Vaikka yli 500 henkilöä työllistäviä yrityksiä onkin vain murto-osa kaikista yrityksistä (taulukko 1), on niiden työllistämisvaikutus kuitenkin merkittävä. Sekä vuonna 2008 että 2020 työntekijöiden osuus kaikista työllisistä oli suuryrityksillä suurin, vaikka onkin laskenut vuosien välillä 3 %-yksikköä. Mikroyritykset ovat myös merkittävä työllistäjä. Vuonna 2020 neljännes yritysten yhteenlasketusta työvoimasta oli töissä mikroyrityksissä (kuvio 2).

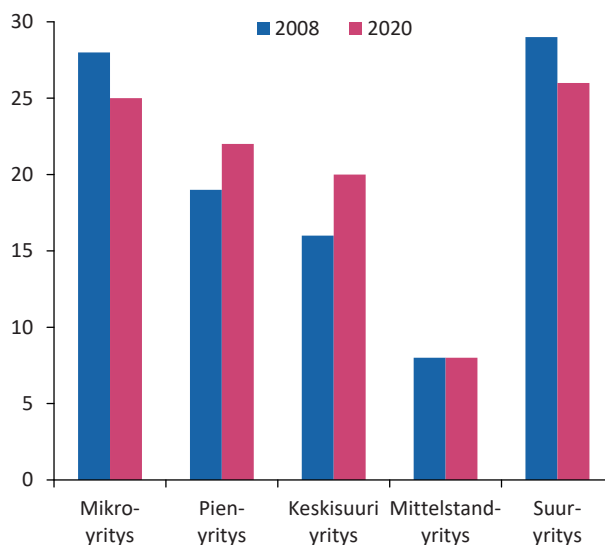
Taulukko 1 Yritysten määrä, osuus ja keskimääräinen henkilöstömäärä kokoluokittain vuosina 2008 ja 2020

	Yritysten määrä	%-osuus yrityksistä	Keskimääräinen henkilöstömäärä
<i>Yrityksen kokoluokka vuonna 2008</i>			
Mikroyritys, 0–9 h.	303 800	95,0	1,4
Pienyritys, 10–49 h.	14 000	4,0	19,9
Keskisuuri yritys, 50–249 h.	2 400	0,8	101,3
Mittelstand-yritys, 250–499 h.	400	0,1	346,1
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1	1 481,1
Yhteensä	320 900	100,0	4,7
<i>Yrityksen kokoluokka vuonna 2020</i>			
Mikroyritys, 0–9 h.	348 900	95,0	1,1
Pienyritys, 10–49 h.	16 200	4,0	20,2
Keskisuuri yritys, 50–249 h.	3 100	0,8	95,0
Mittelstand-yritys, 250–499 h.	400	0,1	340,1
Suuryritys, 500+ h.	300	0,1	1 290,7
Yhteensä	368 800	100,0	4,1

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat. Luvut pyöristetty lähimpään sataan.

Kuvio 1 Yritysten määrän vaihtelu yrityskokoluokissa, ind. (2008=100)

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Kuvio 2 Työntekijöiden osuus kaikista yritysten työllisistä vuosina 2008 ja 2020, %

Huom! Kaikki työlliset laskettu summaten aineiston yritysten työntekijät yhteen vuosikohtaisesti. Aineistosta ei ole mahdollista erotella henkilöä, joka on saman vuoden aikana useamman yrityksen palveluksessa.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

3.2 Yritysten siirtymät kokoluokasta toiseen

Todennäköisyyksiä siirtyä kokoluokasta toiseen voidaan tarkastella siirtymämatriisin avulla. Sen avulla nähdään, kuinka suuri osuus kunkin kokoluokan yrityksistä pysyy samassa kokoluokassa ja mikä osuus siirtyy kokoluokasta toiseen tietyllä aikaperiodilla. Taulukossa 2 nähdään yritysten siirtymät kolmen vuoden tarkastelujaksolla. Vasemmalta luetaan yrityksen koko vuonna t ja ylhäältä yrityksen koko kolme vuotta myöhemmin vuonna $t + 3$. Prosenttiosuudet kertovat kuinka suuri osuus alkuvuonna t rivin kokoluokassa olleista yrityksistä on vuonna $t + 3$, eli kolmen vuoden kuluttua, sarakkeen osoittamassa kokoluokassa. Esimerkiksi pienistä 10–49 henkilön yrityksistä 78,3 % on samassa 10–49 henkilön kokoluokassa vielä 3 vuotta myöhemmin ja 17,3 % on tippunut kokoluokaltaan pienempään mikroyritysten kokoluokkaan.

Vain 4,3 % on taas kasvanut keskiuureksi 50–249 henkilön yritykseksi. Muiden kokoluokkien siirtymät näyttävät vastaavilta. Taulukosta 2 voidaan kokonaisuudessaan todeta, että suurin osa yrityksistä ei liiku kokoluokastaan kolmen vuoden tarkastelujaksolla ja jos liikkuu, niin todennäköisemmin pienempään kokoluokkaan.

Samanlaisia tuloksia esittää myös taulukkoon 3 koottu viiden vuoden tarkastelu. Näyttää siltä, että suuremman kokoluokan sijaan yritykset siirtyisivät ennemminkin henkilöstömäärältään pienempään kokoluokkaan, eli niiden henkilöstömäärä vähenee. Tämä näkyy etenkin 250–499 työntekijän Mittelstand-yrityksissä, missä 24 % näyttää siirtyneen pienempään 50–249 työntekijän yritysokoluokkaan 5 vuoden tarkastelujaksolla. Tarkastelua voidaan vielä syventää katsomalla siirtymiä toimialakohtaisesti. Palvelualoilla siirtymä yhtä suurempaan

Taulukko 2 Yritysten siirtymät kolmen vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna $t + 3$					
	Yrityksen kokoluokka	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500+ h.
0–9 h.		98,6	1,3	0,0	0,0	0,0
10–49 h.		17,3	78,3	4,3	0,0	0,0
50–249 h.		2,9	13,7	79,8	3,3	0,4
250–499 h.		1,7	1,5	18,3	68,3	10,2
500+ h.		0,9	0,5	2,0	9,8	86,9

Huom! Siirtymämatriisi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=2591545, Aikaperiodi: 2008–2020.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Taulukko 3 Yritysten siirtymät viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna $t + 5$					
	Yrityksen kokoluokka	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h.	500+ h.
0–9 h.		98,1	1,8	0,1	0,0	0,0
10–49 h.		22,2	72,0	5,8	0,1	0,0
50–249 h.		4,7	17,2	73,1	4,3	0,7
250–499 h.		3,0	2,8	24,2	58,1	12,0
500+ h.		1,7	0,5	3,7	12,3	81,9

Huom! Siirtymämatriisi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N=1832096, Aikaperiodi: 2008–2020.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

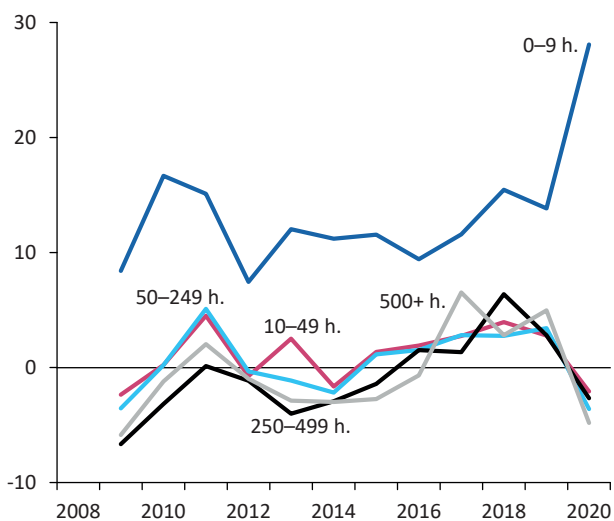
kokoluokkaan on yleisempää kuin teollisuuden aloilla. Isoja eroja toimialojenkaan välillä ei kuitenkaan ole (liitetaulukko 2).

Taulukoiden prosenttiosuuksien tulkinnoissa tulee ottaa huomioon, että kokoluokissa on eri määrä yrityksiä. Suuremmissa, yli 50 työntekijän yrityskokoluokissa on vain muutama sata yritystä vuosilta 2008–2020, joten isot prosenttiosuudet muodostuvat tosiasiasa vain muutamista kymmenistä yrityksistä. Toisaalta täytyy muistaa, että muutamankin suuren yrityksen kutistumisella pienemmän kokoluokkaan tai kasvamisella suurempaan kokoluokkaan saattaa olla merkittäviä vaikutuksia talouteen ja työllisyyteen.

Jos on epäily, että yrityksillä olisi jokin kannuste pysyä pienemmässä kokoluokassa, vääristäisi tämä tulosten tulkinta. Jos kannuste pysyä pienemmässä kokoluokassa löytyy, saattaisi yritys tämän takia jättää palkkaamatta työntekijän, mikä puski yrityksen ylempään kategoriaan. Kuitenkin, kun vastaavat siirtymämatriisit tehdään tiputtamalla kokoluokkien ylärajaa yhdellä tai kahdella työntekijällä, ei tällä ole erityisiä vaikutuksia tuloksiin.

Vaikka siirtymät kokoluokkien välillä näyttävätkin olevan harvinaisempia, ei se tarkoita, että yritysten henkilöstömäärä pysyisi kokoluokkien sisällä samana. Tarkastellaan seuraavaksi henkilöstömäärän dynamiikkaa kokoluokan

Kuvio 3 Keskimääräinen henkilöstömäärän kasvuaste kokoluokittain, %

Huom! Kuviossa käytetty painottamattomia keskiarvoja.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

sisällä keskimääräisen henkilöstön kasvuasteen avulla. Henkilöstön kasvuaste on laskettu yksinkertaisesti edellisvuoden $t-1$ henkilöstömäärän ja kuluvan vuoden t henkilöstömäärän erotuksen avulla (liitekaava 1).

Kuvioon 3 on laskettu jokaiselle kokoluokalle vuosittainen henkilöstön kasvuaste vuosille 2009–2020. Vain mikroyritysten kasvuaste on jokaisena vuotena positiivinen, keskimäärin 13 %. Muissa kokoluokissa keskimääräinen kasvuaste vaihtelee nollan molemmin puolin. Vuoden 2011 jälkeen etenkin suuremmissa kokoluokissa kasvuaste kääntyi laskuun ja pysyi negatiivisena toiseksi suurimmassa kokoluokassa vuoteen 2016 ja suurimmassa kokoluokassa vuoteen 2017. 250–499 työntekijän yrityksissä keskimääräinen kasvuaste vuosien välillä on -0,9 % ja yli 500 työntekijän yrityksissä -0,5 %. Vaikka pienimmässä kokoluokassa vuosittainen kasvuaste henkilöstömäärissä onkin merkittävästi muita suurempi, tarkoittaa se kokoluokassa kuitenkin keskimäärin vain alle yhtä työntekijää lisää vuodessa. Taas suurempien kokoluokkien kasvuasteet kuvastavat muutoksia isommalle joukolle työntekijöitä. 250–499 henkilön yrityksissä henkilöstömäärä laskee vuosina 2009–2020 keskimäärin 3 työntekijää vuodessa. Suurimmissa yli 500 työntekijän yrityksissä henkilöstömäärä laskee keskimäärin jopa 30 työntekijällä vuosittain.

Kun yritysten keskimääräistä henkilöstömäärän vaihtelua kussakin kokoluokassa tarkastellaan sellaisenaan, muiden kokoluokkien keskimääräinen henkilöstömäärä pysyy suhteellisen samana vuosina 2008–2020, mutta suuryritysten keskimääräinen henkilöstömäärä laskee miltei 200 työntekijällä (liitekuviokuva 4).

Yritysten siirtymät kokoluokasta toiseen liikevaihdon mukaan

Aiemmassa tarkastelussa todettiin, että henkilöstömäärällä mitattuna yritykset eivät juuri kasva suurempaan kokoluokkaan. Tarkastelu ei kuitenkaan huomioi sitä, että yritysten ensisijainen tarkoitus ei kuitenkaan ole kasvattaa henkilöstömäärää. Tietyissä tilanteissa toiminnan tehostaminen ja automatisointi voi jopa vähentää työntekijöiden määrää, vaikka yrityksen toiminta tosiasiasa lisääntyisi. Tarkastelua jatketaan määrittämällä kokoluokkien liikevaihdon perusteella käyttämällä pohjana Euroopan komission (2003) määrittelyä kokoluokkien liikevaihdosta. Yritykset, joissa liikevaihto on yli 50 miljoonaa euroa, on jaettu aiempaa kokoluokkamäärittelyä vastaaviin Mittelstand-yrityksiin² ja suuryrityksiin.

Taulukko 4 Yritysten siirtymät kolmen ja viiden vuoden tarkastelujaksolla liikevaihdolla (€) mitattuna, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 3					
	Yrityksen kokoluokka	Alle 2 milj.	2–10 milj.	10–50 milj.	50–150 milj.	yli 150 milj.
Alle 2 milj.		96,9	3,0	0,1	0,0	0,0
2–10 milj.		15,3	77,7	7,0	0,1	0,0
10–50 milj.		2,5	10,8	81,5	5,1	0,1
50–150 milj.		1,1	1,6	12,6	76,4	8,3
yli 150 milj.		0,7	0,3	1,1	6,9	91,0

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 5					
	Yrityksen kokoluokka	Alle 2 milj.	2–10 milj.	10–50 milj.	50–150 milj.	yli 150 milj.
Alle 2 milj.		95,7	4,2	0,2	0,0	0,0
2–10 milj.		18,9	71,3	9,7	0,2	0,0
10–50 milj.		3,8	13,0	75,8	7,2	0,2
50–150 milj.		1,8	2,1	15,9	69,1	11,1
yli 150 milj.		1,3	0,4	1,3	9,1	87,9

Huom! Transitiomatriisi muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta, mukana ei täten ole yritysrekisteristä tarkastelujaksolla poistuneita yrityksiä. N 3v=871253, N 5v=614981, Aikaperiodi: 2008–2020. Liikevaihdot korotettu vuoden 2022 tasoon KHI:n mukaisesti.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Myös liikevaihdolla mitattuna yleisintä on pysyä samassa kokoluokassa sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelussa. Niin henkilöstömäärällä kuin liikevaihdollakin mitattuna siirtymät alempaan kokoluokkaan ovat yleisempiä kuin kasvu suurempaan kokoluokkaan. Suunta ei ole kuitenkaan aivan niin selvä kuin henkilöstömäärällä mitattuna. Yrityksistä, joiden liikevaihto on 2–10 milj. euron tasolla miltei 10 % on viiden vuoden kuluttua yli 10 miljoonan euron kokoluokassa. Mittelstand (50–150 milj. €) yrityksistä yli 10 % on kasvanut kaikista suurimpaan kokoluokkaan. Toisaalta näistä myös miltei 20 % on tippunut alempaan kokoluokkaan. (Mediobanca, 2013)

4 Kasvun esteet

Aiempien kuvailevien analyysien perusteella voidaan sanoa, että kasvaminen suurempaan yritysokoluokkaan ei ole niin yleistä kuin voisi olettaa. Myös henkilöstömäärän keskimääräinen kasvuaste muissa kuin kaikkein pienimmissä mikroyrityksissä on lähellä nollaa. Tarkastellaan

seuraavaksi, millaisia kasvun esteitä yritykset kohtavat, ja tutkitaan, onko yrityksen koolla ja näillä kasvun esteillä yhteyttä.

Tutkimuksessa hyödynnetään Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen vuonna 2015 keräämää yritys-kyselyä, missä noin 4 300 erikokoisen yrityksen ylin johto vastasi kysymykseen, rajoittivatko esitetyt kasvun esteet heidän yrityksensä kasvua. Väittämät kasvun esteille esitetään kuviossa 6. Kyselyssä ei kuitenkaan erikseen eritelty millaisesta kasvusta on kyse, mikä tulee ottaa huomioon, kun tuloksia tulkitaan yhdessä luvun 3 henkilöstömäärällä ja liikevaihdolla mitattujen kokoluokkasiirtymien kanssa. Vastauksien tulkinnassa tulee myös muistaa, että ne kuvaavat vastaajien subjektiivista käsitystä siitä, mikä heidän mielestään estää kasvua. Tuloksista ei pysty päättämään sitä, onko yritysten kasvu tosiasiaa estynyt yritysten johdon kyselyvastausten mukaisesti.

Taulukkoon 5 sekä liitetaulukkoon 3 on koottu keskeisiä kyselyyn vastanneiden yritysten keskeisiä tunnuslukuja. Suurin osa kyselyaineiston yrityksistä on pieniä palve-

Taulukko 5 Aineiston kuvailu

	Määrä	Keskiarvo	Mediaani	Keskiahajonta	Min.	Max.
Henkilöstömäärä	4 267	40,54	4,8	319,27	0	12 743
Ikä	4 267	20,45	18	14,24	1	119
Voimakkaasti kasvuhakuinen = 1	4 267	0,16	0	0,37	0	1
Ei lainkaan kasvuhakuinen = 1	4 267	0,09	0	0,29	0	1
Kuuluu konserniin = 1	4 267	0,20	0	0,40	0	1
Innovaatiotoimintaa = 1	4 267	0,87	1	0,34	0	1
Omavaraisuusaste	3 386	45 %	46 %	29 %	0	1
Liikevaihto	3 386	15 200 000	983 000	149 000 000		
Kasvun esteet, 1 = estää kasvua						
Kapasiteetti	4 267	0,34	0	0,47	0	1
Raskas sääntely	4 267	0,49	0	0,50	0	1
Velkaantuminen	4 267	0,48	0	0,50	0	1
Myynti & markkinointi	4 267	0,39	0	0,49	0	1
Jakelukanavat	4 267	0,24	0	0,43	0	1
Tuotteet & palvelut	4 267	0,20	0	0,40	0	1
Työvoima	4 267	0,35	0	0,48	0	1
Kustannustaso	4 267	0,28	0	0,45	0	1
Viranomaisluvut	4 267	0,17	0	0,37	0	1

Lähde: Kyselytutkimus, ETLA 2015. Kirjoittajan laskelmat.

lualan yrityksiä, jotka suuntaavat liiketoimintaansa muille yrityksille ja yhdistyksille. Perheyrietyksien osuus on noin 60 % aineistosta ja vajaa 25 % kuuluu konserniin. Suurin osa harjoittaa myös innovaatiotoimintaa. Noin 16 % yrityksistä on ilmoittanut olevansa kasvuhakuisia ja 9 %:lla ei ole lainkaan kasvutavoitteita. Yritysten ikäjakauma ja kokoluokkajakauma kyselyaineistossa painottuu Suomen yrityskantaa hieman enemmän jakauman oikealle puolelle. Miltei puolet aineiston yrityksistä on yli 20-vuotiaita ja hieman suurempia kuin yritykset keskimäärin. Kyselyaineistosta 60 % on pieniä mikroyrityksiä ja muutama prosentti suuria, yli 250 henkilöä työllistäviä yrityksiä.

Taulukosta 6 nähdään prosenttiosuutena, kuinka paljon kutakin kasvun estettä kussakin henkilöstömäärällä mitatussa kokoluokassa kohdataan. Miltei puolet yrityksistä raportoi raskaan sääntelyn ja halun välttää velkaantumista rajoittavan kasvua. Pienimmässä 0–9 työntekijän mikroyrityksissä halu välttää velkaantumista (54 %) on yleisin kasvua rajoittava tekijä. Kaikissa muissa yrityskokoluokissa taas raskas sääntely koetaan kaikista eniten kasvua rajoittavaksi. Etenkin suuryrityksissä koetaan raskaan

sääntelyn rajoittavan kasvua. Kilpailijoita korkeamman kustannustason koetaan rajoittavan kasvua vain 23 % mikroyrityksistä, mutta keskiuurissa yrityksissä, Mittelstand-yrityksissä ja suurissa yrityksissä se on toiseksi yleisin kasvun este. Merkitys näyttää olevan suuri etenkin keskiuurissa 50–249 henkilön yrityksissä, joissa 42 % vastaajista kokee kilpailijoita suuremman kustannustason rajoittavan kasvua. Kokonaisuudessaan vähiten kasvun esteitä raportoidaan 250–499 henkilön Mittelstand-yrityksissä ja eniten taas mikroyrityksissä.

Taulukkoa 6 vastaava taulukko liikevaihdolla muodostetuilla kokoluokilla on nähtävissä liitetaulukossa 4. Kokoluokkien määrittäminen liikevaihdon perusteella ei muuttanut merkittävästi vastaustuloksia kokoluokittain.

Todellisia tilastollisesti merkitseviä eroja ei taulukon 6 perusteella kuitenkaan kokoluokkien välillä vielä havaita. On erittäin todennäköistä, että kasvun esteiden kohtaamiseen vaikuttavat muutkin yrityksen ominaisuuksiin tai toimintaympäristöön liittyvät tekijät kuin vain yrityksen koko. Jotta muut tekijät voidaan huomioida, tutki-

Taulukko 6 Kasvun esteet kokoluokittain, %-osuus yrityksistä, jotka vastanneet ko. väittämän estävän kasvua

	0–9 h.	10–49 h.	50–249 h.	250–499 h	500+ h.	Kaikki kokoluokat
1. Kapasiteetti täyskäytössä	37	30	25	25	17	34
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	49	51	44	38	55	49
3. Halu välttää velkaantumista	54	39	28	20	25	48
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa	43	33	31	14	23	39
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi	26	22	17	12	12	24
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	21	18	19	20	16	20
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus	36	37	27	29	25	35
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	23	35	42	37	35	28
9. Rakennus- ja muiden viranomaislupien saanti	16	18	21	17	24	17

Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon.

Analyysissa luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua).

Lähde: Kyselytutkimus, Etlä 2015. Kirjoittajan laskelmat.

taan kokoluokan ja kasvun esteiden yhteyttä seuraavaksi probit-estimointimenetelmän avulla.

Käytettävän probit-mallin selitettävä muuttuja on binäärimuuttuja, joka saa arvon 1/0 sen mukaan onko yritys vastannut ko. väittämän rajoittavan yrityksen kasvua (Kyllä/Ei). Probit-menetelmällä tutkitaan, mitkä ominaisuudet lisäävät yrityksessä *i* todennäköisyyttä kohdata koettuja kasvun esteitä *j* seuraavalla mallilla:

$$\begin{aligned} \text{Kasvun este}_{ij} = & \theta \text{Kokoluokka}_i + \varphi \text{Toimiala}_i + \mu \text{Käluokka}_i \\ & + \eta \text{Liikevaihto}_i + D1 \text{Kasvuhakuinen}_i \\ & + D2 \text{Innovaatiotoimintaa}_i + e_{ij} \end{aligned}$$

Päämielenkiinnon kohteena oleva kokoluokka-muuttuja määritellään estimoinneissa henkilöstömäärän mukaan aiemmin kuvattujen luokkien mukaisesti. Selittävän muuttujan lisäksi mallissa on viisi kontrollimuuttujaa. Eri toimialoilla olevilla yrityksillä on oletettavasti erilaiset toimialaympäristöt, minkä takia toimialan vaikutus otetaan huomioon ottamalla se mukaan malliin. Myös yrityksen ikä (Coad ym., 2013), kasvuhakuisuus (Barringer ym., 2005; Hove Sibanda & Tarisai, 2013) ja innovointitoiminnan harjoittaminen (Jovanovic & Macdonald, 1994) korreloivat yrityksen kasvun kanssa, minkä takia ne todennäköisesti korreloivat myös kasvun esteiden kanssa. Malliin sisällytetään myös yrityksen liikevaihto kyselyvuodelta 2015, jotta kiinnostuksen kohte-

na olevan henkilöstömäärän vaikutus koettuihin kasvun esteisiin voidaan eristää liikevaihdolla mitatusta koosta.

Taulukon 7 estimointitulosten mukaan yrityksen kokoluokalla on tilastollisesti merkitsevä yhteys seitsemään eri kasvun esteeseen (vähintään 5 % riskitasolla). Tulosten mukaan mikroyrityksissä koetaan suurempia yrityksiä todennäköisemmin kasvun esteitä, koska halutaan välttää velkaantumista tai koska myynnissä ja markkinoinnissa tai myynti- ja jakelukanavissa on puutteita. Pienet- ja keskiuuret yritykset taas kokevat kilpailijoita korkeamman kustannustason rajoittavan kasvua mikroyrityksiä useammin. Suuryrityksissä tai Mittelstand-yrityksissä ei koeta minkään kasvun esteen kohdalla enemmän kasvun esteitä kuin mikroyrityksissä.

Yrityksen kokoluokalla ei ole tilastollisesti merkitsevää vaikutusta siinä, kohtaako yritys kasvun esteitä tuotteiden ja palveluiden uudistustarpeen takia tai rakennus- ja viranomaislupien takia. Näistä johtuvia kasvun esteitä kohdataankin tasaisesti noin viidesosassa yrityksistä yritysikoosta riippumatta.

Kun kokoluokan vertailuryhmäksi vaihdetaan keskiuuret yritykset, Mittelstand-yritykset tai suuryritykset, useimmat tilastollisesti merkitsevät kokoluokkien väliset erot löytyvät lähinnä mikroyrityksiin ja pienyrityksiin verrattaessa. Kolmen suurimman yrityskokoluokan välillä ei

Taulukko 7 Kasvun esteiden Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet

	(1) Kapasi- teetti Kerroin/S.E.	(2) Raskas sääntely Kerroin/S.E.	(3) Velkaan- tuminen Kerroin/S.E.	(4) Myynti & markkinointi Kerroin/S.E.	(5) Jakelu- kanavat Kerroin/S.E.	(6) Tuotteet ja palvelut Kerroin/S.E.	(7) Työvoima Kerroin/S.E.	(8) Kustannus- taso Kerroin/S.E.	(9) Viranomais- luvat Kerroin/S.E.
Yrityskoko									
Ref. 0–9 h.									
10–49 h.	-0,021 (0,019)	-0,009 (0,020)	-0,132*** (0,020)	-0,092*** (0,019)	-0,046*** (0,017)	-0,015 (0,016)	0,002 (0,019)	0,057*** (0,018)	-0,009 (0,014)
50–249 h.	-0,078** (0,029)	-0,068** (0,032)	-0,242*** (0,030)	-0,129*** (0,031)	-0,096*** (0,025)	-0,009 (0,026)	-0,079** (0,030)	0,067** (0,029)	0,036 (0,025)
250–499 h.	-0,103 (0,063)	-0,158** (0,071)	-0,342*** (0,061)	-0,282*** (0,055)	-0,136** (0,050)	-0,003 (0,057)	-0,070 (0,067)	0,056 (0,064)	-0,035 (0,044)
500+ h.	-0,257*** (0,049)	0,064 (0,099)	-0,308*** (0,070)	-0,186** (0,079)	-0,077 (0,083)	-0,030 (0,064)	-0,127 (0,072)	0,005 (0,070)	0,018 (0,055)

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. Selitettävät muuttujat ovat:

- (1) = Kapasiteetti täyskäytössä,
(2) = Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet,
(3) = Halu välttää velkaantumista,
(4) = Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa,
(5) = Myynti- tai jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi,
(6) = Tuotteemme/palvelumme kaipaavat merkittäviä uudistuksia,
(7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus,
(8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso,
(9) = Rakennus- tai muiden viranomaislupien saanti.

Y = 1 väittämä koetaan rajoittavan kasvua, Y = 0 väittämän ei koeta rajoittavan kasvua.

Kontrollit: Toimiala, ikä, liikevaihto, kasvuhakuisuus, innovaatiotoiminta. ks. liitetaulukko 5.

* $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$. N=3386.

Lähde: Kyselytutkimus, ETLA 2015. Kirjoittajan laskelmat.

ole tilastollisesti merkitseviä eroavaisuuksia niiden kohtaamisissa kasvun esteissä yhtä poikkeusta lukuun ottamatta. Keskisuuret yritykset kohtaavat Mittelstand-yrityksiä useammin kasvua estäviä puutteita myynnissä ja markkinoinnissa.

Estimoinnit tehtiin myös kontrolloimalla pelkästään toimialaa ja toimialaa sekä ikää. Kaikkien kontrollien lisääminen malliin vähensi tilastollista merkitsevyyttä kokoluokkien välillä kapasiteetin täyskäytön ja viranomaislupien kohdalla. Se ei kuitenkaan muuttanut estimointitulosten merkittävimpiä tuloksia (kasvun esteet 3–5 ja 8). Yrityksistä 16 % ilmoitti olevansa voimakkaasti kasvuhakuisia. Tilastollisesti merkitsevät erot kokoluokkien välillä vähenivät, kun Probit-estimoinnit tehtiin erikseen pelkästään tälle kasvuhakuiselle joukolle. Tämä saattaa kuitenkin johtua myös tilastollisen voiman vähentymisestä, koska havaintoja on vain n. 600 kappaletta kasvunesteestä riippuen (liitetaulukko 6).

5 Lopuksi

5.1 Yritykset siirtyvät useammin pienempään kuin suurempaan kokoluokkaan

Raportissa syvennyttiin suomalaisten yritysten kokoluokkiin, kokoluokkadyنامiikkaan sekä eri kokoluokissa kohdattuihin kasvun esteisiin. Tutkimuksen yhtenä päätuloksena voidaan pitää havaintoa siitä, kuinka harvinaista tosiasiaassa suurempaan yrityskokoluokkaan siirtyminen on henkilöstömäärällä mitattuna. Kasvua yleisempää on siirtyä pienempään kokoluokkaan. Tulos pysyy samana, vaikka analyysi tehdään laskemalla kokoluokkien ylärajaa 1–2 työntekijällä manipulaation varalta. Myös henkilöstömäärän keskimääräinen kasvuaste on mikroyrityksiä lukuun ottamatta kaikissa kokoluokissa lähellä nollaa. Mikroyrityksissä keskimääräinen kasvuaste on positiivinen, mutta reaalisesti se tarkoittaa kuitenkin keskimäärin vain alle yhtä työntekijää lisää vuodessa.

Tulosten soveltamisessa laajempaan keskusteluun suomalaisten yritysten menestyksestä tulee ottaa huomioon tutkimuksessa yrityskokoa määrittävä mittari henkilöstömäärä. Yrityksen henkilöstömäärän väheneminen ei välttämättä ole erityisemmin yhteydessä yrityksen tuottavuuden laskun kanssa. Tilanne voi olla jopa päinvastainen yritysten tehostaessa toimintaansa, jolloin yrityksen tuottavuus voi kasvaa mutta henkilöstömäärä tippua.

Yritysten kokoluokkadyynamiikkaa tutkittiinkin myös muodostamalla yritysten kokoluokat niiden liikevaihdon mukaan. Myös liikevaihdolla mitattuna yleisempää on tippua pienempään kokoluokkaan sekä kolmen että viiden vuoden tarkastelujaksolla kuin kasvaa suurempaan. Suunta ei ole kuitenkaan yhtä vahva kuin henkilöstömäärällä mitattuna.

5.2 Pienet yritykset kokevat erilaisia kasvun esteitä kuin suuret

Tutkimuksen tulokset kasvun esteiden ja kokoluokkien välisestä suhteesta ovat yhteneväisiä Karlssonin (2021) esittämien tulosten kanssa. Pienemmillä yrityksillä kasvun esteet liittyvät useammin rahoitukseen ja velkaantumiseen ja hieman suuremmilla taas kilpailuun. Yleisimmät yritysten kohtaamat kasvun esteet ovat raskas sääntely ja halu välttää velkaantumista. Velkaantumisen pelkoa mikroyrityksissä voi selittää kokoluokassa yleisempi yhtiömuoto, missä yrittäjä on useammin henkilökohtaisella omaisuudellaan vastuussa yrityksen veloista. Pienet yritykset kohtasivat suurempia yrityksiä todennäköisemmin kasvun esteitä velkaantumiseen, myyntiin ja markkinointiin sekä jakelukanaviin liittyen.

Hieman suuremmissa 10–49 hengen ja 50–249 hengen yrityksissä taas koettiin pieniä yrityksiä useammin kasvun esteitä liittyen kilpailijoita korkeampaan kustannustasoon. Noin viidesosa yrityksistä kokee kasvun esteitä tuotteiden ja palveluiden uudistustarpeen sekä rakennus- ja viranomaislupien saannin vaikeuden takia. Kokoluokkien välillä ei kuitenkaan ole eroja. Eniten kasvun esteitä koetaan mikroyrityksissä ja vähiten 250–499 henkilön Mittelstand-yrityksissä.

Tulkinnoissa tulee huomioida, että kyseessä ovat kyselyyn vastanneiden yritysten subjektiiviset näkemykset kasvun esteistä. Tämän raportin analyysillä ei päästä kärsiksi siihen, mitkä kasvun esteet ovat tosiasiallisesti rajoittaneet kasvua. Lisäksi ei tiedetä miten kyselyyn vastanneet ovat tulkinneet heille esitettyjä väittämiä kasvun esteistä. Esimerkiksi raskas sääntely voi tarkoittaa vaikka minkäläistä lainsäädäntöä aina kirjanpidosta tietosuojasäännöksiin.

Mikäli kasvua tavoitellaan, tulisi kasvun esteitä luonnollisesti tietyin rajauksin pyrkiä poistamaan. Yrityksillä ei kuitenkaan ole mahdollista vaikuttaa kaikkiin kohtamiinsa kasvun esteisiin. Kasvun esteet voidaankin jakaa karkeasti ulkoisiin esteisiin, mitkä tulevat yritykselle ikään kuin annettuina, sekä sisäisiin kasvun esteisiin, joihin yrityksellä on vaikutusmahdollisuuksia. Analyysissä esitetyistä kasvun esteistä yritys itse pystyy vaikuttamaan valintaan välttää velkaantumista, kapasiteetin käyttöön, myymiensä tuotteisiin ja palveluihin, myyntiin ja markkinointiin sekä tiettyyn pisteeseen saakka myös myynti- ja jakelukanaviin. Toisaalta taas sääntely ja lupien saaminen eivät ole yrityksen omissa käsissä, vaan niihin voidaan vaikuttaa pitkälti vain politiikkatoimilla.

Viitteet

- 1 Mittelstand-yrityksille on useita määritelmiä (ks. Ali-Yrkkö & Rouvinen, 2015, 16). Mittelstand-nimitys tulee saksan kielestä ja se tarkoittaa keskiluokkaa. Keski-Euroopassa Mittelstand-yrityksillä tarkoitetaan usein menestyksekkäitä vientiyrityksiä. Tässä Mittelstand määritetään ainoastaan henkilöstömäärän mukaan, eikä muita rajoituksia tehdä.
- 2 Mittelstand-kokoluokalle ei ole vakiintunutta määritelmää liikevaihdon perusteella. Kokoluokka on muodostettu Mediobanca-raportin (2013) perusteella missä määriteltiin Ranskan, Saksan, Italian ja Espanjan keskisuuria yrityksiä. Luokka 50–150 milj. euroa on arvioitu laskemalla maiden keskisuurten yritysten liikevaihdon keskiarvo (Mediobanca, tuloslaskelmat, s. 276–298, (2013)) ja korottamalla ne vuoden 2022 tasoon HICP mukaisesti, jolloin tämän suuruisten yritysten keskimääräinen liikevaihto oli noin 105 M.€.

Kirjallisuus

- Ali-Yrkkö, J. & Rouvinen, P.** (2015). *The Finnish Mittelstand – Can growth be found from this group of companies?* (Vol. 270). The Research Institute of the Finnish Economy. <https://ideas.repec.org/b/rif/bbooks/270.html>
- Angelini, P. & Generale, A.** (2008). On the Evolution of Firm Size Distributions. *American Economic Review*, 98(1), 426–438. <https://doi.org/10.1257/aer.98.1.426>
- Audretsch, D., Santarelli, E., Thurik, R., Klomp, L. & Thurik, A. R.** (2004). Gibrat's Law: Are the Services Different? *Review of Industrial Organization*, 24, 301–324. <https://doi.org/10.1023/B:REIO.0000038273.50622.ec>
- Barringer, B. R., Jones, F. F. & Neubaum, D. O.** (2005). A quantitative content analysis of the characteristics of rapid-growth firms and their founders. *Journal of Business Venturing*, 20(5), 663–687. <https://doi.org/10.1016/j.jbusvent.2004.03.004>
- Bentzen, J., Madsen, E. & Smith, V.** (2012). Do firms' growth rates depend on firm size? *Small Business Economics – SMALL BUS ECON*, 39, 1–11. <https://doi.org/10.1007/s11187-011-9341-8>
- Bigsten, A. & Gebreeyesus, M.** (2007). The Small, the Young, and the Productive: Determinants of Manufacturing Firm Growth in Ethiopia. *Economic Development and Cultural Change*, 55, 813–840. <https://doi.org/10.1086/516767>
- Calvo, J. L.** (2006). Testing Gibrat's Law for Small, Young and Innovating Firms. *Small Business Economics*, 26(2), 117–123. <https://doi.org/10.1007/s11187-004-2135-5>
- Caves, R. E.** (1998). Industrial Organization and New Findings on the Turnover and Mobility of Firms. *Journal of Economic Literature*, 36(4), 1947–1982. <http://www.jstor.org/stable/2565044>
- Coad, A., Segarra, A. & Teruel, M.** (2013). Like milk or wine: Does firm performance improve with age? *Structural Change and Economic Dynamics*, 24, 173–189. <https://doi.org/10.1016/j.strueco.2012.07.002>

- Coad, A. & Tamvada, J. P.** (2012). Firm growth and barriers to growth among small firms in India. *Small Business Economics*, 39, 383–400. <https://doi.org/10.1007/s11187-011-9318-7>
- Dunne, P. & Hughes, A.** (1994). Age, Size, Growth and Survival: UK Companies in the 1980s. *The Journal of Industrial Economics*, 42(2), 115–140. <https://doi.org/10.2307/2950485>
- European Commission** (2003). Commission Recommendation 2003/361 of 6 May 2003 concerning the definition of micro, small and medium-sized enterprises, Official Journal L 124, pp. 0036–0041.
- Giannoulakis, S. & Sakellaris, P.** (2021). Financial crises, firm-level shocks and large downturns: Evidence from Greece. *International Journal of Finance & Economics*, 28. <https://doi.org/10.1002/ijfe.2493>
- Gibrat, R.** (1931). *Les inégalités économiques: applications: aux inégalités des richesses, à la concentration des entreprises, aux populations des villes, aux statistiques des familles, etc., d'une loi nouvelle, la loi de l'effect proportionnel*. Recueil Sirey.
- Haltiwanger, J., Jarmin, R. S. & Miranda, J.** (2013). Who Creates Jobs? Small versus Large versus Young. *The Review of Economics and Statistics*, 95(2), 347–361. https://doi.org/10.1162/REST_a_00288
- Henrekson, M. & Johansson, D.** (1998). *Institutional Effects on the Evolution of the Size Distribution of Firms*. <https://EconPapers.repec.org/RePEc:hhs:iuiwop:0497>
- Hove Sibanda, P. & Tarisai, C.** (2013). Internal Factors Affecting the Successful Growth and Survival of Small and Micro Agri-business Firms in Alice Communal Area. *Journal of Economics*, 4, 57–67. <https://doi.org/10.1080/09765239.2013.11884965>
- Jovanovic, B. & Macdonald, G.** (1994). The Life Cycle of a Competitive Industry. *Journal of Political Economy*, 102, 322–347. <https://doi.org/10.1086/261934>
- Karlsson, J.** (2021). Firm size and growth barriers: a data-driven approach. *Small Business Economics*, 57(3), 1319–1338. <https://doi.org/10.1007/s11187-020-00350-y>
- Laitinen, E.** (1999). *Stochastic Growth Processes in Large Finnish Companies: Test of Gibrat's Law of Proportionate Effect*.
- Lee, N.** (2013). What holds back high-growth firms? Evidence from UK SMEs. *Small Business Economics*, 43. <https://doi.org/10.1007/s11187-013-9525-5>
- Mediobanca** (2013). *Medium-Sized Enterprises in Europe*. <http://mbres.it/en/publications/european-mses>
- Meisenzahl, R.** (2016). Can Financing Constraints Explain the Evolution of the Firm Size Distribution? *Review of Industrial Organization*, 48. <https://doi.org/10.1007/s11151-015-9498-4>
- Teruel, M.** (2010). Gibrat's law and the learning process. *Small Business Economics*, 34, 355–373. <https://doi.org/10.1007/s11187-008-9127-9>
- Yasuda, T.** (2005). Firm Growth, Size, Age and Behavior in Japanese Manufacturing. *Small Business Economics*, 24(1), 1–15. <https://doi.org/10.1007/s11187-005-7568-y>

Liitteet

Uudet ja poistuvat yritykset

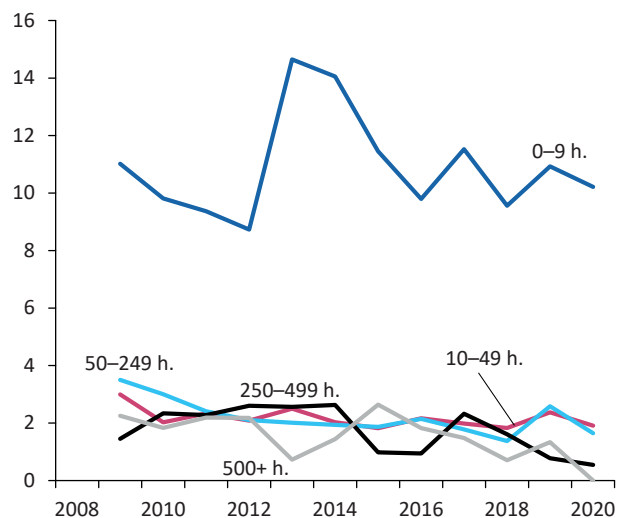
Yrityksiä tietysti sekä syntyy että poistuu markkinoilta. Aiemmissa luvun 3 siirtymämatriiseissa mukana olivat ne yritykset, jotka olivat olemassa joko vähintään kolme vuotta (taulukko 2) tai viisi vuotta (taulukko 3). Liitekuviossa 1 esitetään vuosittain aineistoon tulleet uudet yritykset. Uudeksi yritykseksi lasketaan monissa tilastoissa myös yhteen sulautuneet yritykset, jos sulautuneet yritykset ovat ottaneet uuden y-tunnuksen. Tällä tarkastelutavalla uusia yrityksiä syntyy keskimäärin 36 500 vuodessa. Jos sulautuneet yritykset pitävät jommankumman aiemmista y-tunnuksista, näkyy sulautuminen yrityksen kasvuna aiemmissa luvun 3 siirtymämatriiseissa. Kun sulautumisia rajataan pois asettamalla yrityksen iäksi maksimissaan 1 vuosi, tippuu uusien yritysten määrä merkittävästi (liitekuvio 1, sininen palkki). Tällöin yrityksiä syntyy keskimäärin vuosittain noin 8 700 yritystä.

Keskimääräinen uusi yritys on pieni, noin yhden henkilön palveluyritys. Noin 20 % uusista yrityksistä on teollisuuden alan yrityksiä. Uusien yritysten syntyvyysaste pienimmässä kokoluokassa vaihtelee noin 9–15 % välillä. Erityinen piikki syntyvyysasteessa on vuosina 2013–2014, mikä

saattaa selittyä ainakin osittain Tilastokeskuksen yritysrekisteriaineiston muutoksilla. Suuremmissa kokoluokissa syntyvyysaste vaihtelee 0–4 % välillä (liitekuvio 2).

Vastaavasti uusien yritysten syntymisen lisäksi yrityksiä myös poistuu markkinoilta erinäisistä syistä. Markkinoilta poistuneet yritykset ovat pääsääntöisesti nuoria ja pie-

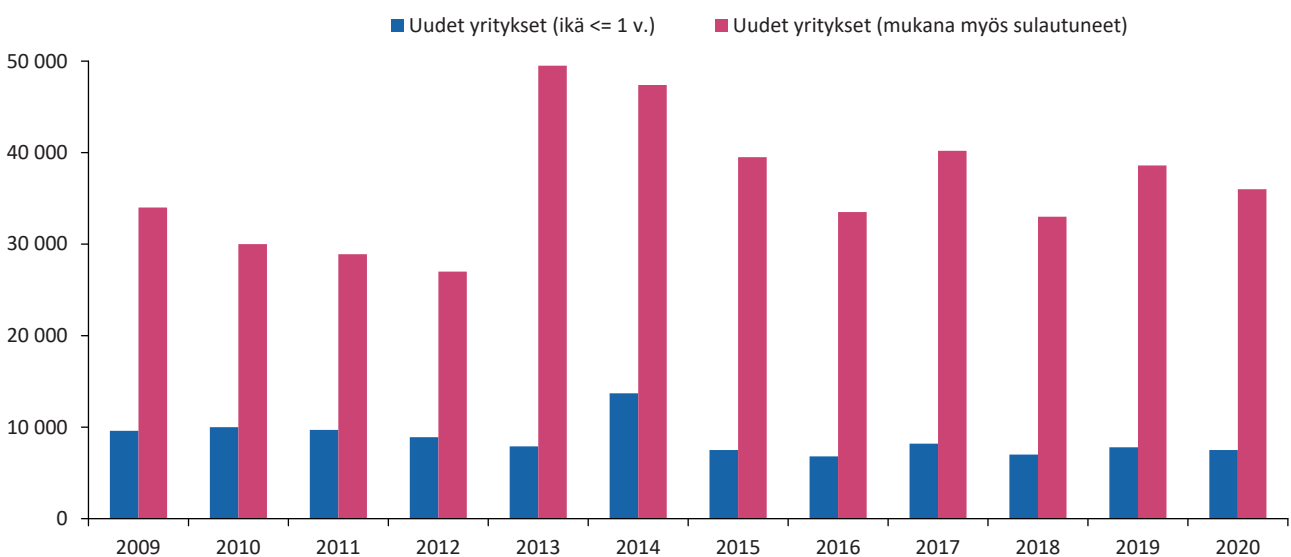
Liitekuvio 2 Yritysten syntyvyysaste kokoluokittain, %

Huom! Mukana myös sulautuneet yritykset.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitekuvio 1 Uudet yritykset 2009–2020

Huom! Pyöristetty lähimpään sataan.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

niä mikroyrityksiä, jotka työllistävät keskimäärin kaksi henkilöä. 25 % lopettavista yrityksistä on joko 4 vuotta tai alle ja puolet alle 10-vuotiaita.

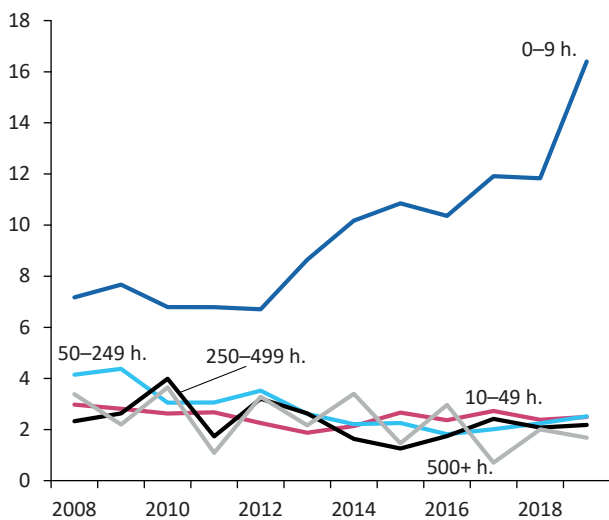
Liitekuviossa 3 esitetään yritysten poistumisaste eri kokoluokissa. Poistuvaksi yritykseksi lasketaan kullekin vuodelle ne yritykset, joiden y-tunnus on yritysrekisteriaineistossa kyseisenä vuonna viimeistä kertaa. Huomattavaa on pienten yritysten poistumisasteen nouseva trendi vuoden 2012 jälkeen. Oletettavaa ei kuitenkaan ole, että kaikki kyseiset yritykset kokonaan lopettaisivat toimintansa, vaan kasvu johtuu todennäköisimmin yrityskauppojen lisääntymisestä. Koska syntymisasteessa ei samanlaista kasvavaa trendiä ole havaittavissa, on

oletettavaa, että pienet yritykset sulautuvat jo olemassa oleviin yrityksiin, jolloin ne eivät näy syntymisasteessa.

Syntyvistä uusista yrityksistä keskimäärin 60 % on vielä yritysrekisterissä samalla y-tunnuksella kolmen vuoden kuluttua perustamisesta. Viiden vuoden kuluttua perustamisesta keskimäärin 48 % on enää rekisterissä. Jos ikärajausta (yrityksen ikä maks. 1 vuosi) ei tehdä, on uusista yrityksistä rekisterissä 3 vuoden kuluttua perustamisesta enää keskimäärin 53 %. Vastaava luku viiden vuoden kuluttua on 47 %. Mikroyrityksiä suuremmissa kokoluokissa tämä niin kutsuttu ”selviytymisprosentti” on keskiarvoa korkeampi.

Kun kokoluokkadynamiikkaa tarkastellaan liitetaulukon 1 mukaisesti pelkästään uusien yritysten näkökulmasta, eivät siirtymät suurempaan kokoluokkaan viiden vuoden tarkastelujaksolla ole merkittävästi koko aineiston tarkastelua yleisempiä. Viiden vuoden kuluttua pienistä 0–9 henkilöä työllistävistä yrityksistä 2,1 % on siirtynyt suurempaan kokoluokkaan. Tämä tarkoittaa yhteensä noin 6 800 yritystä. Kuten aiemmin on todettu, neljäsosa lopettavista yrityksistä on alle viisivuotiaita. Taulukossa ovat mukana vain ”selviytyneet” yritykset, eli mukana ei ole yrityksiä, jotka ovat lopettaneet toimintansa tai jotka on myyty niin, että alkuperäinen y-tunnus on poistunut käytöstä.

Liitekuvio 3 Yritysten poistumisaste, %

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 1 Uudet yritykset viiden vuoden tarkastelujaksolla, %

Yrityksen koko vuonna t	Yrityksen koko vuonna t + 5					
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,8	2,1	0,1	0,0	0,0
10-49 h.		22,6	71,0	6,3	0,1	0,0
50-249 h.		5,5	17,8	71,6	4,2	1,0
250-499 h.		6,1	4,4	29,9	50,1	9,6
500+ h.		2,8	0,3	5,5	15,5	76,0

Huom! Mukana myös sulautuneet yritykset.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Muut liitteet

Liitetaulukko 2 Siirtymämatriisit viiden vuoden tarkastelujaksolla toimialoittain (TOL 2008)

Yrityksen koko vuonna t+5	Alkutuotanto (01-09)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		99,67	0,33	0,00	0,00	0,00
10-49 h.		21,32	76,09	2,59	0,00	0,00
50-249 h.		1,69	23,31	73,31	0,85	0,85
250-499 h.		0,00	0,00	0,00	94,44	5,56
500+ h.		0,00	0,00	0,00	33,33	66,67

Yrityksen koko vuonna t+5	Elintarviketeollisuus (10-12)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		95,30	4,52	0,18	0,00	0,00
10-49 h.		16,83	76,56	6,61	0,00	0,00
50-249 h.		2,58	9,11	84,19	3,78	0,34
250-499 h.		4,48	1,49	11,94	80,60	1,49
500+ h.		0,00	0,00	0,00	17,81	82,19

Yrityksen koko vuonna t+5	Tekstiili- ja vaatetusteoll. (13-15)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		99,44	0,55	0,01	0,00	0,00
10-49 h.		28,68	69,17	2,15	0,00	0,00
50-249 h.		1,65	23,14	73,55	0,00	1,65
250-499 h.		0,00	0,00	27,78	66,67	5,56
500+ h.		0,00	0,00	12,50	50,00	37,50

Yrityksen koko vuonna t+5	Metsäteollisuus (16-18)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		98,01	1,90	0,07	0,01	0,01
10-49 h.		20,85	73,28	5,74	0,00	0,14
50-249 h.		5,31	20,14	71,89	2,52	0,14
250-499 h.		2,91	0,00	34,95	59,22	2,91
500+ h.		0,00	0,00	2,94	24,51	72,55

Yrityksen koko vuonna t+5	Kemianteollisuus (19-22)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		94,56	5,33	0,11	0,00	0,00
10-49 h.		13,17	79,31	7,53	0,00	0,00
50-249 h.		2,55	12,42	83,44	1,59	0,00
250-499 h.		1,54	0,00	28,46	66,92	3,08
500+ h.		0,00	0,00	1,20	12,05	86,75

Huom! Transitiomatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta. Toimialaluokitus TOL 2008 2-numerotaso.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 2 Siirtymämatriisit viiden vuoden tarkastelujaksolla toimialoittain (TOL 2008)

Yrityksen koko vuonna t+5	Mineraali- ja metalliteoll. (23-25)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		96,06	3,76	0,17	0,01	0,00
10-49 h.		17,08	78,40	4,52	0,00	0,00
50-249 h.		4,17	18,08	73,92	3,75	0,08
250-499 h.		0,78	1,56	28,91	53,91	14,84
500+ h.		0,00	0,00	6,42	14,68	78,90

Yrityksen koko vuonna t+5	Sähkö- ja elektr.teoll. (26-27)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		93,74	5,97	0,21	0,08	0,00
10-49 h.		17,12	74,13	8,74	0,00	0,00
50-249 h.		4,51	16,95	74,68	3,86	0,00
250-499 h.		2,02	0,00	25,25	66,67	6,06
500+ h.		3,80	0,00	3,80	12,66	79,75

Yrityksen koko vuonna t+5	Koneteollisuus (28-30)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		95,17	4,64	0,19	0,00	0,00
10-49 h.		15,91	77,98	6,11	0,00	0,00
50-249 h.		1,43	13,69	80,68	3,85	0,36
250-499 h.		3,47	5,78	21,39	60,12	9,25
500+ h.		1,74	0,00	4,65	8,72	84,88

Yrityksen koko vuonna t+5	Muu teollisuus (31-33)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,97	1,99	0,04	0,00	0,00
10-49 h.		24,72	70,73	4,41	0,09	0,05
50-249 h.		11,68	20,05	65,23	2,79	0,25
250-499 h.		2,04	0,00	14,29	83,67	0,00
500+ h.		2,44	0,00	0,00	12,20	85,37

Yrityksen koko vuonna t+5	Sähkö-, vesi- ja viemäri- ja jätehuolto (36-39)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		96,75	3,12	0,13	0,00	0,00
10-49 h.		13,39	82,15	4,46	0,00	0,00
50-249 h.		2,41	0,00	92,77	4,82	0,00
250-499 h.		0,00	0,00	21,05	68,42	10,53
500+ h.		0,00	0,00	0,00	100,00	0,00

Huom! Transitiomatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta. Toimialaluokitus TOL 2008 2-numerotaso.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 2 Siirtymämatrisit viiden vuoden tarkastelujaksolla toimialoittain (TOL 2008)

Yrityksen koko vuonna t+5	Rakentaminen (41-43)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,21	2,73	0,06	0,00	0,00
10-49 h.		25,23	70,27	4,43	0,04	0,02
50-249 h.		6,07	17,56	70,81	5,04	0,52
250-499 h.		3,00	5,00	21,00	60,00	11,00
500+ h.		0,00	0,00	0,78	6,20	93,02

Yrityksen koko vuonna t+5	Kauppa (45-47)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,32	2,64	0,04	0,00	0,00
10-49 h.		22,43	73,92	3,61	0,04	0,01
50-249 h.		3,84	20,27	71,69	3,59	0,61
250-499 h.		1,23	0,49	16,67	66,91	14,71
500+ h.		1,74	0,75	2,99	10,45	84,08

Yrityksen koko vuonna t+5	Logistiikka (49-53)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,65	2,31	0,05	0,00	0,00
10-49 h.		24,42	70,99	4,58	0,00	0,01
50-249 h.		6,02	16,80	72,69	3,95	0,54
250-499 h.		6,12	4,08	29,08	45,92	14,80
500+ h.		6,11	0,00	7,63	7,63	78,63

Yrityksen koko vuonna t+5	Hotellit ja ravintolat (55-56)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		96,63	3,31	0,05	0,00	0,00
10-49 h.		28,55	67,41	3,98	0,06	0,00
50-249 h.		8,18	23,55	66,87	1,20	0,20
250-499 h.		4,00	6,00	18,00	56,00	16,00
500+ h.		4,69	1,56	4,69	7,81	81,25

Yrityksen koko vuonna t+5	Viestintä (58-63)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		95,08	4,73	0,19	0,00	0,00
10-49 h.		22,77	65,27	11,82	0,07	0,07
50-249 h.		4,47	14,37	72,52	7,67	0,97
250-499 h.		5,56	6,06	32,32	45,45	10,61
500+ h.		0,93	2,78	5,56	17,59	73,15

Huom! Transitiomatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta. Toimialaluokitus TOL 2008 2-numerotaso.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 2 Siirtymämatriisit viiden vuoden tarkastelujaksolla toimialoittain (TOL 2008)

Yrityksen koko vuonna t+5	Rahoituspalvelut (64-68)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		99,13	0,80	0,06	0,00	0,01
10-49 h.		20,92	72,02	6,89	0,06	0,11
50-249 h.		1,99	13,38	79,87	3,84	0,93
250-499 h.		3,60	0,00	30,63	54,05	11,71
500+ h.		0,00	0,00	3,30	10,99	85,71

Yrityksen koko vuonna t+5	Liike-elämän palvelut (69-75, 77-82)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		97,50	2,38	0,11	0,00	0,00
10-49 h.		22,30	67,54	10,07	0,07	0,02
50-249 h.		7,12	17,64	67,98	5,89	1,37
250-499 h.		3,46	6,57	25,26	43,94	20,76
500+ h.		1,77	0,88	5,75	12,39	79,20

Yrityksen koko vuonna t+5	Opetus- ja koulutuspalv. (85)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		98,65	1,29	0,06	0,00	0,00
10-49 h.		31,29	61,61	6,91	0,19	0,00
50-249 h.		9,17	25,00	60,83	4,17	0,83
250-499 h.		0,00	0,00	33,33	58,33	8,33
500+ h.		0,00	0,00	0,00	100,00	0,00

Yrityksen koko vuonna t+5	Terveys- ja sosiaalipalvelut (86-88)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		98,43	1,49	0,07	0,01	0,00
10-49 h.		17,06	76,21	6,39	0,25	0,09
50-249 h.		3,90	14,50	68,03	9,29	4,28
250-499 h.		4,82	0,00	13,25	56,63	25,30
500+ h.		4,00	0,00	0,00	5,33	90,67

Yrityksen koko vuonna t+5	Muut palvelut (45-99)	Yrityksen koko vuonna t + 5				
	Yrityksen kokoluokka	0-9 h.	10-49 h.	50-249 h.	250-499 h.	500+ h.
0-9 h.		99,43	0,54	0,03	0,00	0,00
10-49 h.		19,81	75,25	4,87	0,07	0,00
50-249 h.		1,49	19,04	76,99	2,48	0,00
250-499 h.		0,00	3,03	36,36	60,61	0,00
500+ h.		0,00	0,00	0,00	6,06	93,94

Huom! Transitiomatriisit muodostettu tasapainoisesta paneeliaineistosta. Toimialaluokitus TOL 2008 2-numerotaso.

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 3 Kategoriset muuttujat

	Freq.	%-osuus	Kum. %
Kokoluokka			
Mikroyritys 0–9 h.	2 031	60,0	60,0
Pienyritys 10–49 h.	964	28,5	88,5
Keskisuuri yritys 50–249 h.	291	8,6	97,1
Mittelstand-yritys 250–499 h.	48	1,4	98,5
Suuryritys 500+ h.	52	1,5	100
Toimiala			
Alkutuotanto (01–09)	23	0,7	0,7
Elintarviketeollisuus (10–12)	45	1,3	2,0
Tekstiili- ja vaatetusteoll. (13–15)	31	9,2	2,9
Metsäteollisuus (16–18)	91	2,7	5,6
Kemianteollisuus (19–22)	56	1,7	7,3
Mineraali- ja metalliteoll. (23–25)	191	5,6	12,9
Sähkö- ja elektr.teoll. (26–27)	73	2,2	15,1
Koneteollisuus (28–30)	114	3,4	18,4
Muu teollisuus (31–33)	85	2,5	20,9
Sähkö-, vesi- ja viemäriplv. (36–39)	26	0,8	21,7
Rakentaminen (41–43)	280	8,3	30,0
Kauppa (45–47)	658	19,4	49,4
Logistiikka (49–53)	115	3,4	52,8
Hotellit ja ravintolat (55–56)	54	1,6	54,4
Viestintä (58–63)	332	9,8	64,2
Rahoituspalvelut (64–68)	128	3,8	68,0
Liike-elämän palvelut (69–75, 77–82)	873	25,8	93,8
Opetus- ja koulutusplv. (85)	55	1,6	95,4
Terveys- ja sosiaalipalvelut (86–88)	83	2,5	97,8
Muut palvelut (45–99)	73	2,2	100,0
Yrityksen ikä			
Ikä 0–4 v.	175	5,2	5,2
Ikä 5–9 v.	720	21,3	26,4
Ikä 10–14 v.	512	15,1	41,6
Ikä 15–19 v.	417	12,3	53,9
Ikä 20+ v.	1 562	46,1	100
Tuote/palvelu suunnattu			
Kuluttaja	841	23,8	24,8
Yritys	2 284	67,5	92,3
Julkinen sektori	261	7,7	100,0

Huom. Suluissa ilmoitettu toimialaluokitus TOL 2008 2-numerotason mukaiset toimialakoodit.

Lähde: Kyselytutkimus, ETLA 2015. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 4 Kasvun esteet liikevaihdolla (€) määritellyn kokoluokan mukaan, %-osuus yrityksistä, jotka ovat vastanneet ko. väittämän estävän kasvua

	Alle 2 milj.	2–10 milj.	10–50 milj.	50–150 milj.	yli 150 milj.
1. Kapasiteetti täyskäytössä	35	33	25	24	21
2. Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet	49	48	47	45	51
3. Halu välttää velkaantumista	54	39	26	16	21
4. Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa	45	33	26	21	19
5. Myynti- ja jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi	26	22	16	21	12
6. Tuotteet/palvelut kaipaavat merkittäviä uudistuksia	21	17	19	19	15
7. Osaavan työvoiman heikko saatavuus	38	36	28	19	16
8. Kilpailijoita korkeampi kustannustaso	26	36	39	42	40
9. Rakennus- ja muiden viranomaislupien saanti	15	19	20	26	26

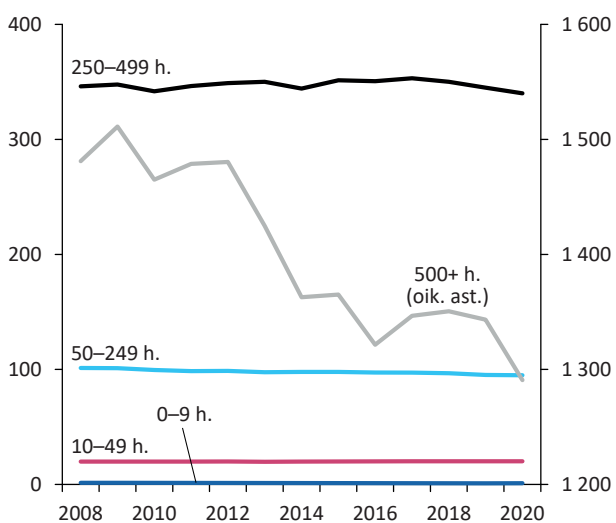
Vastausvaihtoehdot kyselyssä, väite rajoittaa yrityksesi kasvua: ei lainkaan, vähän, melko paljon, hyvin paljon. Analyysissä luokiteltu: ei lainkaan & vähän = 0 (ei rajoita kasvua) ja melko paljon & hyvin paljon = 1 (rajoittaa kasvua).

Lähde: Kyselytutkimus, Etila 2015. Kirjoittajan laskelmat.

Liitekaava 1 Henkilöstön kasvuaste

$$\text{Henkilöstön kasvuaste}_t = \frac{\text{henkilöstön määrä}_{t-1} - \text{henkilöstön määrä}_t}{\text{henkilöstön määrä}_t} \times 100$$

Liitekuvio 4 Yritysten keskimääräinen henkilöstömäärä kokoluokittain 2008–2020

Lähde: Tilastokeskus, yritysrekisteri. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 5 Probit-estimointien marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet, koko estimointituloste

	(1) Kapasi- teetti Kerroin/S.E.	(2) Raskas sääntely Kerroin/S.E.	(3) Velkaan- tuminen Kerroin/S.E.	(4) Myynti & markkinointi Kerroin/S.E.	(5) Jakelu- kanavat Kerroin/S.E.	(6) Tuotteet ja palvelut Kerroin/S.E.	(7) Työvoima Kerroin/S.E.	(8) Kustannus- taso Kerroin/S.E.	(9) Viranomais- luvut Kerroin/S.E.
<i>Ref. 0–9 h.</i>									
Koko 10–49 h.	-0,021 (0,019)	-0,009 (0,020)	-0,132 *** (0,020)	-0,092 *** (0,019)	-0,046 *** (0,017)	-0,015 (0,016)	0,002 (0,019)	0,057 *** (0,018)	-0,009 (0,014)
Koko 50–249 h.	-0,078 ** (0,029)	-0,068 ** (0,032)	-0,242 *** (0,030)	-0,129 *** (0,031)	-0,096 *** (0,025)	-0,009 (0,026)	-0,079 ** (0,030)	0,067 ** (0,029)	0,036 (0,025)
Koko 250–499 h.	-0,103 (0,063)	-0,158 ** (0,071)	-0,342 *** (0,061)	-0,282 *** (0,055)	-0,136 ** (0,050)	0,003 (0,057)	-0,070 (0,067)	0,056 (0,064)	-0,035 (0,044)
Koko 500+ h.	-0,257 *** (0,049)	-0,064 (0,099)	-0,308 *** (0,070)	-0,186 ** (0,079)	-0,077 (0,083)	-0,030 (0,064)	-0,127 (0,072)	0,005 (0,070)	0,018 (0,055)
<i>Ref. Kauppa (45–47)</i>									
Alkutuotanto	0,139 (0,105)	0,186 * (0,101)	-0,084 (0,101)	-0,212 ** (0,086)	0,001 (0,094)	-0,068 (0,071)	0,070 (0,105)	0,196 * (0,110)	0,402 *** (0,106)
Elintarviketeollisuus (10–12)	-0,031 (0,069)	0,062 (0,077)	0,031 (0,076)	-0,161 ** (0,067)	0,001 (0,069)	-0,045 (0,055)	-0,198 *** (0,055)	0,198 *** (0,076)	-0,060 (0,044)
Tekstiili- ja vaatetusteoll. (13–15)	0,032 (0,088)	-0,014 (0,095)	0,271 *** (0,082)	-0,010 (0,091)	0,103 (0,090)	0,040 (0,080)	0,171 * (0,094)	0,267 *** (0,092)	-0,028 (0,061)
Metsäteollisuus (16–18)	-0,063 (0,047)	-0,046 (0,055)	0,013 (0,055)	0,083 (0,055)	0,045 (0,052)	-0,015 (0,043)	-0,088 * (0,044)	0,105 ** (0,055)	-0,006 (0,040)
Kemianteollisuus (19–22)	-0,061 (0,060)	-0,217 *** (0,062)	-0,059 (0,066)	0,031 (0,068)	-0,078 (0,055)	0,000 (0,056)	-0,246 *** (0,044)	0,173 *** (0,069)	-0,019 (0,046)
Mineraali- ja metalliteoll. (23–25)	-0,024 (0,037)	0,045 (0,041)	-0,036 (0,040)	-0,021 (0,040)	-0,100 *** (0,033)	-0,027 (0,032)	0,109 *** (0,040)	0,189 *** (0,041)	0,041 (0,032)
Sähkö- ja elektr.teoll. (26–27)	-0,093 (0,052)	-0,070 (0,063)	-0,033 (0,064)	0,037 (0,062)	-0,034 (0,053)	0,075 (0,055)	-0,059 (0,056)	0,195 *** (0,062)	-0,107 ** (0,029)
Koneteollisuus (28–30)	-0,049 (0,046)	-0,092 * (0,051)	-0,005 (0,051)	0,056 (0,051)	0,090 * (0,049)	0,044 (0,043)	-0,092 * (0,045)	0,313 *** (0,050)	-0,051 (0,032)
Muu teollisuus (31–33)	-0,021 (0,050)	-0,002 (0,057)	0,101 * (0,055)	-0,027 (0,055)	0,049 (0,053)	0,002 (0,046)	-0,047 (0,052)	0,158 *** (0,057)	-0,025 (0,039)
Sähkö-, vesi- ja viemäripalv. (36–39)	0,043 (0,098)	0,037 (0,103)	-0,088 (0,097)	-0,149 (0,085)	-0,140 (0,069)	0,001 (0,080)	-0,255 *** (0,059)	-0,276 *** (0,039)	0,438 *** (0,098)
Rakentaminen (41–43)	0,025 (0,033)	0,145 *** (0,035)	0,078 ** (0,035)	-0,118 *** (0,033)	-0,103 *** (0,028)	-0,060 ** (0,026)	0,093 *** (0,035)	-0,024 (0,033)	0,184 *** (0,032)
Logistiikka (49–53)	0,062 (0,048)	0,161 *** (0,048)	0,032 (0,049)	-0,036 (0,049)	-0,090 ** (0,040)	-0,035 (0,038)	0,058 (0,049)	0,062 (0,049)	0,103 *** (0,043)
Hotellit ja ravintolat (55–56)	-0,102 (0,056)	0,205 *** (0,067)	0,030 (0,068)	-0,027 (0,067)	-0,033 (0,060)	-0,082 (0,047)	0,027 (0,069)	-0,033 (0,064)	0,239 *** (0,069)
Viestintä (58–63)	0,151 *** (0,033)	-0,089 *** (0,034)	-0,000 (0,033)	0,159 *** (0,034)	0,057 * (0,031)	0,076 *** (0,030)	0,032 (0,033)	-0,103 *** (0,029)	-0,083 *** (0,020)
Rahoituspalvelut (64–68)	0,059 (0,046)	0,069 (0,049)	-0,119 ** (0,045)	-0,134 *** (0,043)	-0,087 ** (0,038)	-0,002 (0,039)	0,052 (0,048)	-0,072 (0,043)	0,050 (0,039)
Liike-elämän palvelut (69–75, 77–82)	0,089 *** (0,024)	-0,073 *** (0,026)	0,010 (0,025)	0,024 (0,025)	-0,062 *** (0,022)	0,017 (0,021)	0,081 *** (0,025)	-0,121 *** (0,023)	-0,052 *** (0,018)
Opetus- ja koulutuspalv. (85)	0,057 (0,066)	0,003 (0,071)	-0,006 (0,068)	-0,077 (0,065)	-0,016 (0,061)	0,068 (0,063)	-0,064 (0,063)	-0,134 ** (0,056)	-0,059 (0,043)
Terveys- ja sosiaalipalvelut (86–88)	0,012 (0,051)	0,053 (0,056)	0,015 (0,055)	-0,025 (0,054)	-0,066 (0,045)	-0,152 *** (0,027)	0,034 (0,054)	-0,141 *** (0,044)	0,041 (0,044)
Muut palvelut (45–99)	0,024 (0,056)	0,088 (0,061)	-0,092 (0,060)	-0,030 (0,059)	-0,018 (0,053)	-0,026 (0,046)	-0,151 *** (0,049)	-0,094 * (0,052)	0,231 *** (0,058)
<i>Ref. Ikä alle 5 v.</i>									
Ikä 5–9 v.	-0,028 (0,040)	0,001 (0,040)	-0,049 (0,039)	-0,032 (0,040)	0,041 (0,032)	-0,016 (0,032)	0,046 (0,038)	-0,017 (0,037)	0,045 * (0,025)
Ikä 10–14 v.	-0,078 * (0,041)	-0,046 (0,042)	-0,020 (0,041)	-0,006 (0,042)	0,017 (0,034)	0,020 (0,034)	0,014 (0,040)	0,008 (0,039)	0,050 * (0,027)
Ikä 15–19 v.	-0,105 *** (0,042)	-0,005 (0,044)	-0,042 (0,043)	-0,029 (0,043)	-0,006 (0,035)	0,021 (0,035)	0,021 (0,041)	-0,018 (0,040)	0,045 (0,028)
Ikä 20+ v.	-0,127 *** (0,038)	-0,025 (0,039)	-0,061 (0,038)	-0,031 (0,038)	0,037 (0,031)	0,017 (0,031)	0,020 (0,037)	-0,010 (0,036)	0,061 ** (0,024)
Liikevaihto (2015)	0,000 ** (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	-0,000 (0,000)	-0,000 (0,000)	-0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)	0,000 (0,000)

Ref. Ei erittäin kasvuhak.

Erittäin kasvuhakuinen = 1	0,004 (0,021)	0,013 (0,023)	-0,120** (0,022)	-0,017 (0,022)	0,036* (0,020)	-0,040** (0,017)	0,036 (0,022)	0,025 (0,021)	0,058*** (0,018)
----------------------------	------------------	------------------	---------------------	-------------------	-------------------	---------------------	------------------	------------------	---------------------

Ref. Ei innov. toimintaa

Innov. toimintaa = 1	0,070*** (0,024)	0,080*** (0,026)	-0,031 (0,026)	0,057** (0,025)	0,095*** (0,020)	0,040* (0,020)	0,104*** (0,024)	0,053** (0,023)	0,071*** (0,016)
----------------------	---------------------	---------------------	-------------------	--------------------	---------------------	-------------------	---------------------	--------------------	---------------------

Yritysten lkm	3 378	3 378	3 378	3 378	3 378	3 378	3 378	3 378	3 378
Pr(lhs)	0,329	0,488	0,467	0,393	0,236	0,198	0,362	0,301	0,166
Wald (Chi ²)	-	-	-	148,705***	108,604***	-	-	-	-
Log pseudolikelihood	-2 067,046	-2 279,509	-2 227,874	-2 182,466	-1 785,951	-1 647,439	-2 138,714	-1 914,920	-1 401,884
R ² (pseudo)	0,035	0,026	0,046	0,036	0,032	0,019	0,033	0,073	0,076

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. Selitettävät muuttujat ovat:

- (1) = Kapasiteetti täyskäytössä,
- (2) = Raskas sääntely tai hallinnolliset velvollisuudet,
- (3) = Halu välttää velkaantumista,
- (4) = Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa,
- (5) = Myynti- tai jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi,
- (6) = Tuotteemme/palvelumme kaipaavat merkittäviä uudistuksia,
- (7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus,
- (8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso,
- (9) = Rakennus- tai muiden viranomaislupien saanti.

Y = 1 väittämä koetaan rajoittavan kasvua, Y = 0 väittämän ei koeta rajoittavan kasvua.

Kontrollit: Toimiala, ikä, liikevaihto, kasvuhakuisuus, innovaatiotoiminta. ks. liitetaulukko 5.

* $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$.

Lähde: Kyselytutkimus, Etila 2015. Kirjoittajan laskelmat.

Liitetaulukko 6 Probit-estimoinnit eri kontrollimuuttujilla ja rajauksilla

	(1) Kapasi- teetti Kerroin/S.E.	(2) Raskas säätely Kerroin/S.E.	(3) Velkaan- tuminen Kerroin/S.E.	(4) Myynti & markkinointi Kerroin/S.E.	(5) Jakelu- kanavat Kerroin/S.E.	(6) Tuotteet ja palvelut Kerroin/S.E.	(7) Työvoima Kerroin/S.E.	(8) Kustannus- taso Kerroin/S.E.	(9) Viranomais- luvut Kerroin/S.E.
Koko aineisto; Kontrollit: toimiala									
<i>Yrityskoko</i>									
10-49 h.	-0,048*** (0,017)	-0,005 (0,018)	-0,159*** (0,018)	-0,087*** (0,018)	-0,043*** (0,015)	-0,017 (0,014)	0,015 (0,018)	0,074*** (0,017)	0,005 (0,013)
50-249 h.	-0,089*** (0,028)	-0,059* (0,031)	-0,261*** (0,028)	-0,114*** (0,029)	-0,096*** (0,023)	-0,013 (0,024)	-0,075** (0,029)	0,083*** (0,028)	0,055** (0,024)
250-499 h.	-0,088 (0,065)	-0,133* (0,070)	-0,376*** (0,055)	-0,280*** (0,051)	-0,136** (0,048)	-0,002 (0,056)	-0,049 (0,067)	0,078 (0,063)	-0,003 (0,047)
500+ h.	-0,151** (0,058)	0,057 (0,067)	-0,312*** (0,057)	-0,211*** (0,055)	-0,118** (0,048)	-0,035 (0,052)	-0,126** (0,057)	0,041 (0,059)	0,059 (0,053)
N	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267
Koko aineisto; Kontrollit: toimiala ja yrityksen ikä									
<i>Yrityskoko</i>									
10-49 h.	-0,040** (0,017)	-0,003 (0,018)	-0,155*** (0,018)	-0,086*** (0,018)	-0,039** (0,015)	-0,019 (0,015)	0,014 (0,018)	0,076*** (0,017)	0,005 (0,013)
50-249 h.	-0,082*** (0,028)	-0,057* (0,031)	-0,257*** (0,029)	-0,118*** (0,029)	-0,088*** (0,023)	-0,015 (0,024)	-0,075** (0,029)	0,083*** (0,028)	0,058** (0,025)
250-499 h.	-0,079 (0,067)	-0,134* (0,070)	-0,373*** (0,055)	-0,277*** (0,052)	-0,130** (0,049)	-0,005 (0,055)	-0,052 (0,067)	0,080 (0,063)	-0,000 (0,049)
500+ h.	-0,135* (0,062)	0,039 (0,070)	-0,310*** (0,059)	-0,213*** (0,057)	-0,100* (0,052)	-0,045 (0,053)	-0,112* (0,061)	0,039 (0,060)	0,050 (0,053)
N	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267	4 267
Vain kasvuhakuiset yritykset; Kontrollit: toimiala, yrityksen ikä, liikevaihto, innovaatiotoimintaa									
<i>Yrityskoko</i>									
10-49 h.	0,023 (0,042)	-0,034 (0,044)	-0,138*** (0,043)	-0,017 (0,043)	-0,081** (0,040)	-0,049 (0,037)	0,068 (0,043)	0,050 (0,042)	-0,011 (0,032)
50-249 h.	-0,007 (0,063)	-0,018 (0,067)	-0,233*** (0,059)	0,005 (0,069)	-0,072 (0,060)	-0,024 (0,062)	0,073 (0,065)	0,045 (0,061)	0,031 (0,051)
250-499 h.	0,046 (0,121)	-0,102 (0,116)	-0,171 (0,122)	-0,285* (0,107)	-0,057 (0,133)	-0,122 (0,077)	0,090 (0,118)	0,017 (0,103)	-0,062 (0,077)
500+ h.	-0,125 (0,123)	-0,243 (0,133)	-0,158 (0,183)	0,238 (0,225)	0,131 (0,218)	0,000 (0,121)	-0,062 (0,127)	-0,004 (0,127)	-0,056 (0,079)
N	618	625	625	619	619	571	625	625	619

Huom. Taulukossa on raportoitu Probit-estimointien keskimääräiset marginaalivaikutukset ja robustit keskivirheet. Selitettävät muuttujat ovat: (1) = Kapasiteetti täyskäytössä, (2) = Raskas säätely tai hallinnolliset velvollisuudet, (3) = Halu välttää velkaantumista, (4) = Puutteet myynnissä ja markkinoinnissa, (5) = Myynti- tai jakelukanavat eivät toimi tyydyttävästi, (6) = Tuotteemme/palvelumme kaipaavat merkittäviä uudistuksia, (7) = Osaavan työvoiman heikko saatavuus, (8) = Kilpailijoita korkeampi kustannustaso, (9) = Rakennus- tai muiden viranomaisluvien saanti.

* $p < 0,10$, ** $p < 0,05$, *** $p < 0,01$.

Lähde: Kyselytutkimus, ETLA 2015. Kirjoittajan laskelmat.

ETLA

Elinkeinoelämän tutkimuslaitos

ETLA Economic Research

ISSN-L 2323-2447,
ISSN 2323-2447,
ISSN 2323-2455 (Pdf)

Kustantaja: Taloustieto Oy

Puh. 09-609 900
www.etla.fi
etunimi.sukunimi@etla.fi

Arkadiankatu 23 B
00100 Helsinki
